

Nr 5

Utlåtande i anledning av väckt motion om sänkning av myndighetsåldern.

Första lagutskottet har behandlat en i andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 87, av herr *Jansson m. fl.* I motionen hemställes att riksdagen för sin del måtte antaga sådan ändring i föräldrabalken, att den civilrättsliga myndighetsåldern sänkes till 18 år. Tillika hemställes att vederbörande utskott måtte utarbeta för ifrågavarande lagändring erforderlig lagtext.

Motiveringen till motionärernas hemställan återfinnes i motionen II:76, till vilken utskottet torde få hänvisa.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågan om en sänkning av myndighetsåldern har under senare år vid ett flertal tillfällen i anledning av motioner varit föremål för riksdagens behandling, senast vid 1964 års riksdag. I ett av första lagutskottet i ämnet år 1963 avgivet utlåtande, nr 18, har lämnats redogörelse för bl. a. gällande bestämmelser och tidigare riksdagsbehandling samt vissa uttalanden av författningsutredningen. I dessa hänseenden torde utskottet få hänvisa till nämnda utlåtande.

I utlåtande nr 31 vid 1964 års riksdag, vilket utlåtande godkändes av riksdagen, anförde utskottet i förevarande fråga bl. a. följande.

Vid sin tidigare behandling av förevarande fråga har riksdagen ej funnit tillräckliga skäl att taga initiativ till en sänkning av myndighetsåldern. Därvid har bl. a. hänvisats till värdet av internationell enhetlighet på förevarande område.

Som framgår av den ovan lämnade redogörelsen kommer Kungl. Maj:t inom kort att tillkalla sakkunniga för att göra en översyn av förmynderskapslagstiftningen. Härvid kommer frågan om myndighetsåldern att utredas, och det torde kunna förutsättas att förhållandet mellan myndighetsåldern och rösträttsåldern kommer att ägnas särskild uppmärksamhet. I det läge, vari den föreliggande frågan sålunda nu befinner sig, kan uppenbarligen icke föreligga anledning för riksdagen att göra den hänvändelse till Kungl. Maj:t varom motionärerna hemställt. Med hänsyn till den planerade utredningen synes en närmare prövning av frågan om en eventuell sänkning av myndighetsåldern böra anstå till dess resultatet av utredningen föreligger. I detta sammanhang vill utskottet allenast understryka nödvändigheten av att den kommande utredningen bedrivs i nära samarbete med övriga nordiska länder.

I förevarande sammanhang må ock nämnas att 1964 års riksdag (prop. 140; KU 19) såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling antagit förslag till ändrad lydelse av § 16 riksdagsordningen, innebärande bl. a. att rösträtt vid val till riksdagens andra kammare skall tillkomma den som under senast föregående kalenderår uppnått 20 års ålder.

Översyn av förmynderskapslagstiftningen

Genom beslut den 30 december 1964 har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för justitiedepartementet att tillkalla sakkunniga för att verkställa översyn av förmynderskapslagstiftningen. I anslutning därtill anförde chefen för justitiedepartementet, *statsrådet Kling*, bl. a. följande.

En huvudfråga när det gäller förmynderskapslagstiftningens reformering är myndighetsåldern och grunderna för omyndighetsförklaring. Vad beträffar myndighetsåldern, som nu är 21 år, har väckts mer eller mindre långtgående förslag om en sänkning därav. Frågan har upptagits i flera sammanhang, bl. a. i riksdagen och i Nordiska rådet. Bland skälen för en sänkning har anförts, att den sociala och biologiska mognaden hos barn i det moderna samhället kommer tidigare än förut och att de unga i dag tidigare än förr frigörs från föräldrarnas ekonomi. Vidare har i anslutning till framförda krav på sänkt rösträttsålder framhållits, att även myndighetsåldern bör sänkas.

En sänkning av myndighetsåldern torde i allmänhet inte ha någon större betydelse för de ungas förvaltning av sina tillgångar. Över den egna arbetsinkomsten äger den unge redan nu råda fritt, så snart han har fyllt 16 år. En sänkning av myndighetsåldern skulle emellertid få betydelse bl. a. för möjligheterna att fritt köpa på kredit och upptaga lån. Delade meningar råder om värdet av vidgade möjligheter i dessa hänseenden. Vid den nu avsedda översynen bör mot bakgrunden av vad som tidigare har förekommit i frågan närmare undersökas vilka verkningar som kan följa på en sänkt myndighetsålder och övervägas huruvida skäl finns till en sänkning. Därvid bör beaktas myndighetsålderns förhållande till andra åldersgränser. I det föregående har redan nämnts rösträttsåldern, som emellertid också influeras av grunderna för omyndighetsförklaring, vartill jag återkommer i det följande. Vidare kan nämnas, att familjerättskommittén i likhet med motsvarande kommittéer i Danmark och Island nyligen förordat en sänkning av äktenskapsåldern för man från 21 till 20 år. Vid utredningen bör även uppmärksammas vilken betydelse det kan ha att vår myndighetsålder överensstämmer med myndighetsåldern i andra länder.

Sakkunniga för verkställande av ifrågavarande översyn har numera tillkallats.

Utskottet

I förevarande motion hemställas att riksdagen för sin del måtte antaga sådan ändring i föräldrabalken att den civilrättsliga myndighetsåldern sänkes till 18 år. Denna hemställan anknyter till ett i annan motion framfört

motsvarande yrkande rörande bl. a. rösträttsåldern. Som skäl för en sänkning av myndighetsåldern åberopas — huvudsakligen i likhet med vad som förekommit då samma fråga tidigare varit före i riksdagen — bl. a. att nutidens ungdom jämfört med tidigare generationer har större kunskaper i samhällsfrågor ävensom att samhällsutvecklingen i övrigt medfört att ungdomen redan vid 18-årsåldern i flera hänseenden ålägges samma förpliktelser och ansvar som de äldre medborgarna.

Såsom framgår av vad ovan redovisats har utredning tillsatts för översyn av förmynderskapslagstiftningen. Myndighetsåldern har i direktiven för utredningen framhållits som en huvudfråga. Enligt utskottet är det uppenbart att ett ställningstagande till frågan om sänkning av myndighetsåldern måste föregås av ingående undersökningar av en sådan reforms verkningar. Att i nuvarande läge då sådana undersökningar ännu icke verkställts taga ståndpunkt i förevarande spörsmål torde därför icke böra komma i fråga. Vid sådant förhållande och då motionen ej heller i övrigt synes påkalla något initiativ från riksdagens sida får utskottet hemställa,

att förevarande motion, II:87, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 februari 1965

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Ahlkvist, Erik Svedberg, Ernulf, Hjorth, Ferdinand Nilsson*, Schött, Lundin och Lidgard;

från a n d r a kammaren: fru Gärde Widemar, fru Johansson, herrar Östrand, Ekström i Björkvik, fru Kristensson, fru Löfqvist, herrar Gustafsson i Borås och Johansson i Dockered.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.